

EUROOPAN PARLAMENTIN VAALIMENETTELYT

Euroopan parlamentin vaalimenettelyjä ohjaavat yhtäältä unionin lainsäädännössä vahvistetut kaikkia jäsenvaltioita koskevat säännöt ja toisaalta maasta toiseen vaihtelevat kansalliset säännökset. Yhteisissä säännöissä vahvistetaan suhteellisen vaalitavan periaate, äänikynnyksiä koskevat säännöt ja tietyt Euroopan parlamentin jäsenen tehtävän kanssa yhteensopimattomat toimet. Monista muista merkittävistä kysymyksistä, kuten käytettävästä vaalijärjestelmästä ja vaalipiirien lukumäärästä, päätetään kansallisten lakien mukaisesti.

OIKEUSPERUSTA

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 14 artikla, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 20, 22 ja 223 artikla sekä perusoikeuskirjan 39 artikla

[Säädös](#) edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömällä vaaleilla, annettu 20. syyskuuta 1976; muutettu viimeksi [neuvoston päätöksellä \(EU, Euratom\) 2018/994](#), annettu 13. heinäkuuta 2018

YHTEISET SÄÄNNÖT

A. Periaatteet

Ensimmäisissä perustamissopimuksissa ([1.1.1](#)) määrättiin, että Euroopan parlamentti muodostetaan aluksi kansallisten parlamenttien nimeämistä jäsenistä. Samalla määrättiin, että myöhemmin parlamentti valittaisiin yleisillä välittömällä vaaleilla. Neuvosto pani määräyksen täytäntöön ennen vuonna 1979 järjestettyjä ensimmäisiä välittömiä vaaleja 20. syyskuuta 1976 annetulla säädöksellä edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä välittömällä vaaleilla. Se muutti perusteellisesti Euroopan parlamentin asemaa toimielimenä ja oli entistä demokraattisemman Euroopan unionin perustamisasiakirja.

Maastrichtin sopimuksessa ([1.1.3](#)) vuonna 1992 vaalit veloitettiin toimittamaan kaikissa jäsenvaltioissa yhdenmukaista menettelyä noudattaen. Parlamentin oli määrä laatia menettelyä koskeva ehdotus, jonka neuvosto vahvistaisi yksimielisesti. Koska neuvosto ei kuitenkaan päässyt yksimielisyyteen esitetyistä ehdotuksista, Amsterdamin sopimuksessa luotiin mahdollisuus vahvistaa ”yhteiset periaatteet”. [Kesäkuun 25. päivänä ja syyskuun 23. päivänä 2002 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2002/772/EY, Euratom](#) muutettiin vuoden 1976 vaalisäädöstä ja otettiin käyttöön suhteellisen vaalitavan periaate sekä säädettiin Euroopan parlamentin jäsenyyden yhteensopimattomuudesta kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenyyden kanssa.

Vuoden 1976 vaalisäädökseen on viimeksi tehty muutoksia [13. heinäkuuta 2018 annetulla neuvoston päätöksellä \(EU, Euratom\) 2018/994](#). Siinä säädetään mahdollisuudesta käyttää erilaisia äänestysmenetelmiä (ennakkoäänestys, sähköinen äänestys, internetäänestys ja postiäänestys), äänikynnyksistä, henkilötietojen suojaamisesta, siitä, että kahteen kertaan äänestämisestä on määrättävä seuraamuksia, äänestämisestä kolmansissa maissa ja mahdollisuudesta sallia, että äänestyslipukkeisiin merkitään Euroopan tason poliittisen puolueen nimi.

Lissabonin sopimuksen ([1.1.5](#)) myötä äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta tuli perusoikeuksia (Euroopan unionin perusoikeuskirjan 39 artikla).

B. Soveltaminen: voimassa olevat yhteiset säännöt

1. Muiden valtioiden kansalaisten äänioikeus ja vaalikelpoisuus

SEUT:n 22 artiklan 2 kohdan mukaan ”jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole”. Järjestelyt tämän oikeuden toteuttamiseksi hyväksyttiin [neuvoston direktiivillä 93/109/EY](#), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna [neuvoston direktiivillä 2013/1/EU](#). Sen 6 artiklassa säädetään, että ”unionin kansalainen, joka asuu jäsenvaltiossa mutta ei ole sen kansalainen ja joka yksittäisellä oikeudellisella tai hallinnollisella päätöksellä, edellyttäen että jälkimmäiseen voidaan hakea muutosta, on menettänyt vaalikelpoisuutensa joko asuin- tai kotivaltionsa lain nojalla, ei saa asettua ehdokkaaksi asuinvaltion Euroopan parlamentin vaaleissa”.

2. Vaalijärjestelmä

Muutetun vuoden 1976 vaalisäädöksen mukaan parlamentin jäsenet on valittava listojen tai siirtoäänestyksen perusteella suhteellista vaalitapaa noudattaen. Jäsenvaltiot voivat sallia myös etusijäänestyksen.

Kun vuoden 1976 vaalisäädöstä viimeksi muutettiin ([neuvoston päätös \(EU, Euratom\) 2018/994](#)), säädettiin myös äänikynnyksistä. Paikkojen jakamista varten voidaan asettaa vapaaehtoinen vähimmäisäänikynnys, joka saa olla kansallisella tasolla enintään viisi prosenttia annetuista hyväksytyistä äänistä. Sen lisäksi listajärjestelmää käyttävissä jäsenvaltioissa on niissä vaalipiireissä, joissa on enemmän kuin 35 paikkaa, asetettava vähimmäisäänikynnys, jonka on oltava vähintään kaksi ja enintään viisi prosenttia. Tämä koskee myös jäsenvaltioita, joissa on vain yksi vaalipiiri. Jäsenvaltioiden on noudatettava tätä vaatimusta viimeistään vuoden 2024 vaaleissa.

Päätöksen nojalla jäsenvaltiot voivat myös säätää mahdollisuudesta äänestää ennakkoon, postitse, sähköisesti ja internetissä. Siinä tapauksessa niiden on varmistettava erityisesti tuloksen luotettavuus, vaalisalaisuus ja henkilötietojen suoja.

3. Yhteensopimattomuus

Vuoden 1976 vaalisäädöksen (sellaisena kuin se on muutettuna [neuvoston päätöksellä 2002/772/EY, Euratom](#)) 7 artiklan mukaan Euroopan parlamentin jäsenyys on yhteensopimaton seuraavien tehtävien kanssa: jäsenvaltion hallituksen jäsen, komission jäsen, Euroopan unionin tuomioistuimen tuomari, julkisasiamies tai kirjaaja, Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen, Euroopan talous- ja sosiaalikomitean jäsen, unionin varojen tai pysyvän ja välittömän hallinnollisen tehtävän hoitamiseksi

perussopimusten nojalla tai soveltamiseksi perustettujen komiteoiden tai toimielinten jäsen, Euroopan investointipankin hallintoneuvoston, hallituksen tai henkilöstön jäsen sekä Euroopan unionin toimielimen tai sen yhteydessä olevan erityiselimen palveluksessa oleva virkamies tai sen henkilöstön jäsen. Muita yhteensopimattomia tehtäviä ovat alueiden komitean jäsenyys (lisättiin vuonna 1997) sekä Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenyys, Euroopan oikeusasiamiehen tehtävä ja ennen kaikkea kansallisen kansanedustuslaitoksen jäsenyys (lisättiin vuonna 2002).

KANSALLISTEN SÄÄNNÖSTEN MUKAISET JÄRJESTELYT

Edellä mainittujen kaikille jäsenvaltioille yhteisten sääntöjen lisäksi vaalijärjestelyihin sovelletaan kansallisia säännöksiä, jotka voivat olla keskenään varsin erilaisia. Vaalijärjestelmää voidaan sen vuoksi pitää sekamuotoisena vaalijärjestelmänä.

A. Vaalijärjestelmä ja äänikynnykset

Kaikkien jäsenvaltioiden on sovellettava suhteellista vaalitapaa. Paikkojen jakamista varten voidaan asettaa vapaaehtoinen äänikynnys, joka saa olla kansallisella tasolla enintään viisi prosenttia. Sen lisäksi [neuvoston päätöksessä \(EU, Euratom\) 2018/994](#) asetettiin pakollinen vähimmäisäänikynnys, joka on vähintään kaksi ja enintään viisi prosenttia, niissä vaalipiireissä, joissa on enemmän kuin 35 paikkaa. Tämä koskee myös jäsenvaltioita, joissa on vain yksi vaalipiiri. Tämän vaatimuksen on täytyttävä viimeistään vuoden 2024 EU-vaaleissa.

Äänikynnystä sovelletaan nykyisin seuraavissa jäsenvaltioissa: Belgiassa, Kroatiassa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Ranskassa, Romaniassa, Slovakiassa, Tšekissä ja Unkarissa (5 prosenttia), Italiassa, Itävallassa ja Ruotsissa (4 prosenttia), Kreikassa (3 prosenttia) ja Kyproksessa (1,8 prosenttia). Muissa jäsenvaltioissa äänikynnystä ei sovelleta. Saksassa kylläkin kokeiltiin sitä, mutta Saksan perustuslakituomioistuin totesi päätöksissään vuonna [2011](#) ja vuonna [2014](#) maassa voimassa olleet EU-vaalien äänikynnykset (ensin 5 prosenttia ja myöhemmin 3 prosenttia) perustuslain vastaisiksi.

B. Jako vaalipiireihin

Euroopan parlamentin vaaleissa käytetään useimmissa jäsenvaltioissa yhtä koko maan kattavaa vaalipiiriä. Neljä jäsenvaltiota (Belgia, Irlanti, Italia ja Puola) on jakanut alueensa useaan vaalipiiriin.

C. Äänioikeus

Äänestysikä on kaikissa jäsenvaltioissa 18 vuotta, paitsi Itävallassa ja Maltassa 16 vuotta ja Kreikassa 17 vuotta.

Äänestäminen on pakollista viidessä jäsenvaltiossa (Belgia, Bulgaria, Kreikka, Kypros ja Luxemburg). Äänestysvelvollisuus koskee niin maan kansalaisia kuin rekisteröityneitä muiden EU-maiden kansalaisia.

1. Muiden valtioiden kansalaisten äänioikeus asuinmaassa

Unionin kansalaisella on äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla (SEUT:n 22 artikla). Asumisen käsite kuitenkin vaihtelee suuresti jäsenvaltiosta toiseen. Jotkut maat edellyttävät, että äänestäjän

kotipaikka tai tavanomainen asuinpaikka sijaitsee vaalialueella (esimerkiksi Puola, Ranska, Romania, Saksa, Slovenia ja Viro), että äänestäjä oleskelee vakinaisesti kyseisessä maassa (esimerkiksi Irlanti, Kreikka, Kypros, Luxemburg, Ruotsi, Slovakia ja Tanska) tai että äänestäjä on merkitty väestörekisteriin (esimerkiksi Belgia ja Tšekki). Unionin kansalaisen on joissakin maissa (esimerkiksi Kyproksessa ja Luxemburgissa) myös täytynyt asua maassa tietyn vähimmäisajan voidakseen äänestää siellä. Kaikki jäsenvaltiot edellyttävät, että muiden EU-maiden kansalaiset rekisteröityvät äänestäjäksi ennen vaalipäivää. Rekisteröitymisajat vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen.

2. Ulkomailla asuvien kansalaisten äänioikeus kotimaassa

Melkein kaikki jäsenvaltiot antavat mahdollisuuden äänestää EU-vaaleissa ulkomailta. Joissakin jäsenvaltioissa äänestäjien on rekisteröidyttävä kansallisten vaaliviranomaistensa rekisteriin voidakseen äänestää ulkomailta postitse tai suurlähetystössä tai konsulaatissa. Joissakin taas postiäänestys on mahdollista suurlähetystöissä tai konsulaateissa. On myös jäsenvaltioita (esimerkiksi Bulgaria ja Italia), jotka myöntävät oikeuden äänestää ulkomailta vain toisessa jäsenvaltiossa asuville kansalaisille. Lisäksi useimmilla jäsenvaltioilla on erityisjärjestelyjä diplomaateille ja ulkomailla palvelevalle sotilashenkilöstölle.

Joidenkin toisessa EU-maassa asuvien unionin kansalaisten mahdollisuus äänestää sekä asuin- että kotimaassaan voi johtaa väärinkäyttöihin, etenkin kahteen kertaan äänestämiseen, joka on joissakin jäsenvaltioissa rikos. Vuoden 1976 vaalisäädökseen [neuvoston päätöksessä \(EU, Euratom\) 2018/994](#) tehdyissä muutoksissa edellytetään jäsenvaltioiden varmistavan, että kahteen kertaan äänestämisestä Euroopan parlamentin vaaleissa määrätään tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.

D. Vaalikelpoisuus

Toisen EU-maan kansalaisen oikeus asettua asuinvaltiossaan ehdokkaaksi Euroopan parlamentin vaaleissa on käytännön seuraus periaatteesta, joka kieltää kohtelemasta toisen jäsenvaltion kansalaisia huonommin kuin omia kansalaisia, sekä unionin kansalaisten oikeudesta liikkua ja valita vapaasti asuinpaikkansa Euroopan unionin alueella. Jokainen unionin kansalainen, joka ei ole asuinvaltionsa kansalainen mutta täyttää muuten kyseisen valtion laissa säädetyt, sen omille kansalaisille asetetut vaalikelpoisuusedellytykset, voi asettua ehdokkaaksi Euroopan parlamentin vaaleissa asuinvaltiossaan, jollei ole menettänyt tätä oikeutta ([neuvoston direktiivin 93/109/EY](#) 3 artikla).

Kaikille jäsenvaltioille yhteinen vaalikelpoisuuden edellytys on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus. Muuten vaalikelpoisuusehdot vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen. Kukaan ei voi olla ehdokkaana samoissa vaaleissa useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa (neuvoston direktiivin 93/109/EY 4 artikla). Useimmissa jäsenvaltioissa vaalikelpoisuuden vähimmäisikä on 18 vuotta. Belgiassa, Bulgariassa, Irlannissa, Kyproksessa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Slovakiassa, Tšekissä ja Virossa se on kuitenkin 21 vuotta, Romaniassa 23 vuotta sekä Italiassa ja Kreikassa 25 vuotta.

E. Ehdokasasettelu

Joissakin jäsenvaltioissa ainoastaan puolueet tai niihin rinnastettavat poliittiset järjestöt voivat asettaa ehdokkaita. Muissa jäsenvaltioissa voi asettua ehdokkaaksi keräämällä tietyn määrän allekirjoituksia tai kokoamalla tietyn määrän äänestäjiä, ja joissakin tapauksissa edellytetään takuusumman maksamista.

Euroopan parlamentin kokoonpanosta 28. kesäkuuta 2018 annetussa [Eurooppa-neuvoston päätöksessä \(EU\) 2018/937](#) määritellään, kuinka SEU:n 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut paikat täytetään soveltaen ”alenevan suhteellisuuden periaatetta” ([1.3.3](#)).

F. Vaalipäivä

Vuoden 1976 vaalisäädöksen (sellaisena kuin se on muutettuna) 10 ja 11 artiklan mukaisesti Euroopan parlamentin vaalit toimitetaan kaikissa jäsenvaltioissa samana torstaiaamun ja seuraavan sunnuntain välisenä aikana. Kukin jäsenvaltio päättää tarkemmin äänestyspäivän ja äänestysajat. Vuonna 1976 neuvosto päätti yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan, milloin vuoden 1979 ensimmäiset vaalit toimitettaisiin. Vuoden 1979 jälkeen vaalit on toimitettu vastaavana ajankohtana vuoden 1976 vaalisäädöksen 5 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden viimeisenä vuonna ([1.3.1](#)).

Vuoden 2014 vaalien edellä neuvosto päätti 14. kesäkuuta 2013 siirtää äänestyspäiviä, jotka alun perin olivat kesäkuussa, toukokuun 22.–25. päivään, jotta ne eivät menisi päällekkäin helluntaivapaiden kanssa. Päätös perustui vuoden 1976 vaalisäädöksen 11 artiklaan, jossa todetaan seuraavaa: ”Jos vaalien toimittaminen (...) kyseisenä ajanjaksona osoittautuu mahdottomaksi, neuvosto määrää yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan vähintään vuotta ennen 5 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden päättymistä toisen ajanjakson, joka voi olla aikaisintaan kaksi kuukautta ennen edellisen alakohdan määräysten mukaisesti määrättyä ajanjaksoa ja myöhäisintään yhden kuukauden kuluttua sen jälkeen.” Seuraavat vaalit pidetään viisivuotiskauden viimeisen vuoden vastaavana ajanjaksona (vuoden 1976 säädöksen 11 artikla). Vuoden 2019 vaalit pidettiin siten 23.–26. toukokuuta.

G. Äänestäjän oikeus muuttaa listan ehdokkaiden järjestystä

Useimmissa jäsenvaltioissa äänestäjät voivat antaa etusijääniä muuttaakseen listan ehdokkaiden järjestystä. Listat ovat kuitenkin suljetut kuudessa jäsenvaltiossa (Espanja, Portugali, Ranska, Romania, Saksa ja Unkari) eikä etusijääniä voida antaa. Irlannissa ja Maltassa äänestäjät listaavat ehdokkaat suosituimmuusjärjestyksessä (siirtoäänestys).

H. Vaalikauden aikana vapautuvien paikkojen täyttäminen

Joissakin jäsenvaltioissa toimesta luopumisen vuoksi vapautuneet paikat annetaan saman ehdokaslistan ensimmäisille valitsematta jääneille ehdokkaille (mahdollisesti eri ehdokkaiden saamien äänten mukaan suoritettuna uudelleenjärjestelyn jälkeen). Muissa jäsenvaltioissa vapaat paikat annetaan varahenkilöille. Ellei varahenkilöitä ole, ehdokkaiden järjestys ehdokaslistalla ratkaisee, kuka saa paikan. Joissakin

jäsenvaltioissa Euroopan parlamentin jäsenellä on oikeus palata Euroopan parlamenttiin, kun hänen lähtönsä syy ei enää ole ajankohtainen.

EUROOPAN PARLAMENTIN ROOLI

Euroopan parlamentti on 1960-luvulta lähtien toistuvasti esittänyt vaalilainsäädäntöä koskevia näkemyksiä ja tehnyt ehdotuksia EY:n perustamissopimuksen 138 artiklan nojalla (nykyinen SEUT:n 223 artikla). Euroopan parlamentin vaaleissa ei vielä kukaan käytetä yhdenmukaista menettelyä. Tämä osoittaa, kuinka vaikea on sovittaa yhteen erilaisia kansallisia perinteitä. Amsterdamin sopimuksessa luotu mahdollisuus vahvistaa yhteiset periaatteet on auttanut ratkaisemaan näitä ongelmia vain osittain. SEUT:n 223 artiklassa asetettua kunnianhimoista tavoitetta vahvistaa yhdenmukainen menettely, kun sille on ensin saatu parlamentin hyväksyntä, ei ole vielä saavutettu. Parlamentin jatkuvat pyrkimykset yhteisen vaalimenettelyn uudenaikaistamiseksi ja ”eurooppalaistamiseksi” johtivat vuonna 1997 ehdotukseen yhdenmukaisesta vaalimenettelystä. Ehdotuksen pääkohdat sisällytettiin vuonna 2002 annettuun neuvoston päätökseen. Euroopan parlamentti antoi 11. marraskuuta 2015 [päätöslauselman](#) Euroopan unionin vaalilain uudistuksesta. Perussopimus-, työjärjestys- ja toimielinasioiden valiokunnan lainsäädäntöaloitteessa ehdotettiin vuoden 1976 vaalisäädökseen tarkistuksia, joilla haluttiin tehdä EU-vaaleista demokraattisemmat ja lisätä yleisön osallistumista vaaliprosessiin. Osa parlamentin ehdottamista tarkistuksista hyväksyttiin ja sisällytettiin 13. heinäkuuta 2018 annettuun neuvoston päätökseen (EU, Euratom) 2018/994. Neuvosto ei kuitenkaan päässyt yksimielisyyteen parlamentin ehdotuksesta, joka koski yhteisen vaalipiirin perustamista ja kärkiehdokkaiden nimeämistä komission puheenjohtajan tointa varten.

Euroopan parlamentin kokoonpanosta 7. helmikuuta 2018 antamastaan päätöslauselmasta toimitetussa äänestyksessä parlamentti kannatti jäsenmääränsä vähentämistä 751:stä 705:een sen jälkeen, kun Yhdistynyt kuningaskunta on eronnut EU:sta. Se esitti, että osa brexitin vuoksi vapautuvista paikoista jaetaan uudelleen niiden EU-maiden kesken, jotka ovat jonkin verran aliedustettuja (1.3.3). Parlamentti antoi 22. marraskuuta 2012 [päätöslauselman](#), jossa se kehotti Euroopan tason poliittisia puolueita nimeämään vuoden 2014 vaaleissa ehdokkaat komission puheenjohtajaksi, jotta voitaisiin vahvistaa sekä parlamentin että komission poliittista oikeutusta. Nämä järjestelyt pantiin täytäntöön ennen vuoden 2014 vaaleja, joissa oli ensi kertaa ehdolla tällaisia ”kärkiehdokkaita”. Yksi vuoden 2014 vaalien kärkiehdokkaista, Jean-Claude Juncker, valittiin komission puheenjohtajaksi parlamentin äänestyksessä 22. lokakuuta 2014. Parlamentti totesi Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista tehdyn puitesopimuksen tarkistamisesta [7. helmikuuta 2018 tekemässään päätöksessä](#) olevansa valmis hylkäämään ne ehdokkaat komission puheenjohtajaksi, joita ei ole nimetty jonkin Euroopan tason poliittisen puolueen [kärkiehdokkaaksi](#) ennen vuoden 2019 EU-vaaleja. Vuoden 2019 vaalien jälkeen Euroopan komission puheenjohtajaksi valittiin kuitenkin Ursula von der Leyen, jota ei ollut nimetty kärkiehdokkaaksi.

Vuonna 2003 otettiin käyttöön Euroopan tason poliittisten puolueiden rahoitusta koskeva järjestelmä, joka mahdollistaa myös Euroopan tason poliittisten säätiöiden (1.3.3) perustamisen. Sitä koskeva asetus (EY) N:o 2004/2003 kumottiin ja korvattiin

22. lokakuuta 2014 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetuksella \(EU, Euratom\) N:o 1141/2014](#) Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta. Vuoden 2014 asetusta muutettiin hiljattain parlamentin annettua [15. kesäkuuta 2017 päätöslauselman](#) Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden rahoituksesta. Päätöslauselmassa kiinnitettiin huomiota puutteisiin, jotka koskivat yhteisrahoituksen tasoa ja Euroopan parlamentin jäsenten mahdollisuutta kuulua useampaan puolueeseen. Parlamentti halusi varmistaa, että julkisia varoja käytetään asianmukaisesti Euroopan tason poliittisten puolueiden ja säätiöiden rahoituksessa. Tämän seurauksena annettiin 3. toukokuuta 2018 Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU, Euratom\) 2018/673](#).

Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että verkkoviestinnästä (henkilötietojen manipuloinnista vaalien yhteydessä) voi aiheutua riskejä vaaliprosesseille ja demokratialle. Henkilötietojen laittoman käytön estämiseksi hyväksyttiin aivan hiljattain uusia muutoksia vuoden 2014 asetukseen Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta (Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU, Euratom\) 2019/493](#), annettu 25. maaliskuuta 2019, asetuksen (EU, Euratom) N:o 1141/2014 muuttamisesta henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen rikkomuksiin liittyvän tarkastusmenettelyn osalta Euroopan parlamentin vaalien yhteydessä). Parlamentin ja neuvoston hyväksymien sääntöjen tarkoituksena on suojata vaaliprosessia verkossa leviäviltä disinformaatiokampanjoilta, joissa käytetään väärin äänestäjien henkilötietoja. Lisäksi niiden tarkoituksena on mahdollistaa taloudellisten seuraamusten määrääminen Euroopan tason poliittisille puolueille ja säätiöille, jotka tahallisesti vaikuttavat tai yrittävät vaikuttaa EU-vaalien tulokseen hyödyntämällä tietosuojasääntöjen rikkomisia.

Lisäksi parlamentti antoi 15. kesäkuuta 2017 verkkoalustoista ja digitaalisista sisämarkkinoista päätöslauselman, jossa se kehotti komissiota tarkastelemaan mahdollisuutta lainsäädäntötoimiin valheellisen sisällön levittämisen ja leviämisen rajoittamiseksi. Komissio antoi sen seurauksena huhtikuussa 2018 [tiedonannon](#) ”Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa” ja ehdotti EU:n laajuisia [käytännösääntöjä](#). Kolme verkkoalustaa allekirjoitti nämä käytännösäännöt syyskuussa 2018. Komission joulukuussa 2018 esittämässä [disinformaation torjuntaa koskevassa toimintasuunnitelmassa](#) muun muassa kehoitetaan verkkoalustoja toteuttamaan toimet nopeasti ja tehokkaasti sekä keskittymään toimiin, jotka ovat kiireellisiä EU-vaalien kannalta. Näihin kuuluvat valetilien sulkeminen, bottien sanomavälitystoiminnan merkitseminen ja yhteistyö faktantarkistajien ja tutkijoiden kanssa, jotta voidaan havaita disinformaatiokampanjat ja saadaan näkyvämmäksi sisältö, jonka faktat on tarkistettu. Toukokuun 2019 EU-vaalien alla komissio pyysi käytännösäännöt allekirjoittaneita kolmea verkkoalustaa [raportoimaan kuukausittain](#) toimista, joita ne ovat toteuttaneet parantaakseen mainossijoittelun valvontaa, varmistakseen poliittisen ja aihekohtaisen mainonnan läpinäkyvyyden ja puuttuakseen valetileihin sekä bottien vahingolliseen käyttöön.

Ina Sokolska
11/2020

